

MO

Mondiaal Niews

De bittere strijd van Dubravka Ugrešić

De Kroatische literator Dubravka Ugrešić vat haar scherpe kritiek op de heersende cultuurbewegingen en op haar “vaderland” samen in de essaybundel *Europa in sepia*.

DRIES ROMBOUTS . 17 augustus 2015

Het is niet toevallig dat het woord vaderland in de inleiding tussen aanhalingstekens staat. Wie het levensverhaal van Dubravka Ugrešić een beetje kent, weet dat deze doorwinterde schrijfster uit Zagreb tijdens de Joegoslavische oorlogen enkele kritische artikels publiceerde over de jonge Kroatische natie. Nadat ze werd uitgemaakt voor heks en landverraadster in de Kroatische pers en haar collega's haar de rug keerden, vluchtte Ugrešić naar het buitenland. Nu, meer dan 20 jaar later, is haar kritiek op de Kroatische staat nog steeds niet verstomd.

Ook in *Europa in sepia* wijdt Ugrešić heel wat tekst aan de situatie in Kroatië toen en nu: over de Kroatische generaals die de grootste misdaden pleegden maar na de oorlogen als helden werden ontvangen; over het donkere verleden van de Kroatische nationalistische beweging; over de onwaarschijnlijke heksenjacht op Ugrešić en enkele kritische collega's; over de kritiekloze acceptatie van het nieuwe regime door collega's en vertrouwelingen...

Zowel in haar kritiek op de heersende cultuurbewegingen als op Kroatië is Ugrešić verbitterd.

Het zijn tekenende verhalen die Ugrešić uitvoeriger uit de doeken deed in eerdere boeken. In *Europa in sepia* gaat ze breder. Een groot deel van het boek wijdt ze immers aan cultuurkritiek. Via haar begrip “karaokecultuur” beschrijft Ugrešić de teloorgang van het schrijverschap, de vervlakking van het culturele leven onder invloed van platte commercie en de verheerlijking van dilettantisme door de mogelijkheden van technologie en nieuwe media.

Zowel in haar kritiek op de heersende cultuurbewegingen als op Kroatië is Ugrešić verbitterd. De wereld stemt haar niet hoopvol. Dat merk je vooral in de eerste hoofdstukken van *Europa in sepia* waarin ze haast als in een dagboek tekenen van teloorgang doorheen Europa beschrijft.

De bittere ondertoon zal de optimistische lezer misschien afschrikken, maar hem raad ik aan door de zure appel heen te bijten. Ugrešić schrijft immers met grote eruditie en met rede. Haar verbittering is niet uit de lucht gegrepen. Haar persoonlijke ervaringen illustreren naadloos haar cultuurkritiek en sombere wereldbeeld.

In sommige fragmenten kun je Ugrešić een te grote hang naar nostalgie verwijten of een te eenzijdige visie, maar in het volgende fragment beseft je dat zij niet schrijft om de lezer naar de mond te praten: ze heeft goede redenen om te twijfelen aan de hoeraberichten over fenomenen als 'Twitterliteratuur' of over de oprechtheid van Kroatische politici. En ze schrijft met veel engagement.

Achter elk woord schuilt het kloppend hart van een oude activiste, feministe, een ervaren schrijfster en groot democraat. Bovendien laat Ugrešić aan het einde van elk hoofdstuk toch een sprankeltje hoop. Europa in sepia is een gedegen manifest over een continent en cultuur in verval, een aanrader voor al wie voorbij hypes en gangbare analyses wil kijken.

Europa in Sepia door Dubravka Ugrešić is uitgegeven door Uitgeverij Nijgh & Van Ditmar.

376 blzn. ISBN 978 90 3880 041 7